

Middelnederlandse artesliteratuur

Deze leeslijst biedt een kennismaking met de Middelnederlandse artes-literatuur en het Middelnederlandse artes-onderzoek. Het onderdeel 'Teksten' bestaat uit een aantal werken over uiteenlopende artes-onderwerpen zoals kosmologie, magie, medische astrologie, kruidenleer en vrouwengeneeskunde. De secundaire literatuur geeft een indruk van recente benaderingen in het Middelnederlandse artes-onderzoek.

Teksten

Een wereld van kennis. Bloemlezing uit de Middelnederlandse artesliteratuur, uitg. door E. Huizenga, O. Lie en L. Veltman. Hilversum, 2002. Helemaal lezen, maar niet elk onderwerp hoeft zorgvuldig bestudeerd te worden.

De natuurkunde van het geheelal. Een 13de-eeuws Middelnederlands leerdicht. Ed. R. Jansen-Sieben. 2 dln. Brussel, 1968. Hieruit: Deel 2, p. 275-287 en 361-373.

J.F.J. van Tol, *Het boek van Sidrac in de Nederlanden*. Amsterdam, 1936. Hieruit: de 'Prologhe' en de 'Tafel' (p. 1-21), en een aantal vragen naar keuze tot een omvang van ca. 30 pagina's. Daarbij: O. Lie (eindred.), *Het boek van Sidrac. Een hondertal vragen uit een middeleeuwse eencyclopedia*. Hilversum 2006.

L.M.Fr. Daniëls, Meester Dirc van Delft, *Tafel vanden Kersten ghelove*. II. Winterstuc. Antwerpen etc. 1937. Hieruit een eigen keuze van ca. 30 p.

Der vrouwen heimelijkheid. Dichtwerk der XIVe eeuw. Ed. Ph. Blommaert. Gent, z.j. Maatschappij der Vlaemsche bibliophilen. 2e serie, no.3.

W.L. Braekman, *Middeleeuwse witte en zwarte magie in het Nederlands taalgebied*. Gecommentarieerd compendium van incantamenta tot einde 16de eeuw. Gent, Koninklijke

Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1997.
Maak hieruit een eigen keuze van ca. 30 p.

A.G. Weiler (red.), *Chronologie, astrologie en gezondheid in een handschrift van een zestiende-eeuwse Haagse non*. Nijmegen (Centrum voor Middeleeuwse Studies Katholieke Universiteit Nijmegen), 1989. Middeleeuwse Studies IV.

D. Callewaert, *Die evangelien vanden spinrocke. Een volksboek `zo waar als evangelie' (ca. 1510)*. Kapellen, 1992.

Studies

C.S. Lewis, *The discarded image. An introduction to medieval and renaissance literature*. 8e dr. Cambridge, 1976. [Een andere druk is ook toegestaan] De hoofdstukken III, IV en VI mogen worden overgeslagen.

O.S.H. Lie, 'Middelnederlandse artes-teksten in verzen en proza'. In: A.M.J. van Buuren, H. van Dijk, O.S.H. Lie en F. P. van Oostrom (red.), *Tussentijds; bundel studies aangeboden aan W.P. Gerritsen ter gelegenheid van zijn vijftigste verjaardag*. Utrecht, 1985, p. 157-173 en 348-350.

F. van Oostrom, *Het woord van eer. Literatuur aan het Hollandse hof omstreeks 1400*. Amsterdam, 1987 (of latere druk). Hieruit hoofdstuk 5: Dirc van Delft.

R. Jansen-Sieben, *Repertorium van de Middelnederlandse Artes-literatuur*. Utrecht, 1989. Kennis nemen van de inrichting en toepassingsmogelijkheden van dit naslagwerk.

J.E. Van Gijsen, 'Het verdichte wereldbeeld'. In: F.P. van Oostrom e.a., *Misselike tonghe: de Middelnederlandse letterkunde in interdisciplinair verband*. Amsterdam, 1991, p. 142-156, 224-229.

Dini Hogenelst, 'De receptie van berijmde artes-literatuur'. In: *Een school spierinkjes: kleine opstellen over Middelnederlandse artes-literatuur*, uitg. door W.P. Gerritsen, A. van Gijsen, O.S.H. Lie. Hilversum, 1991, p. 88-91.

O.S.H. Lie, 'Literaire verwijzingen in Middelnederlandse magische teksten'. In: *De nieuwe taalgids* 85 (1992), p. 234-246.

D.E. van der Poel, 'Mijn lieve joncfrouwe heeft mi gebeden iet te dichtene'. Der vrouwen heimelijkheid en de geadresseerde opdrachtgeefster'. In: *Nederlandse letterkunde* 1 (1996), p. 249-260.

G.H.M. Claassens, 'Een dichter lijdt. De verborgen liefdesgeschiedenis in "Der vrouwen heimelijkheid"; (Gent, UB 444)'. In: K. Porteman e.a. (red.), *Tegendraads genot: opstellen over de kwaliteit van middeleeuwse teksten*. Leuven, 1996, p. 93-102.

V. Fraeters, '«Bouc der heimelicheden van mire vrouwen alkemenen». Ideeën van een Middelnederlandse alchemist'. In: *Queeste* 4 (1997), p. 107-126.

J. Biemans, 'Het chirurgijnsboek van Jan van Aalter: over schaalvergroting en nieuwe toepassingen bij de productie en vormgeving van het handgeschreven boek in de veertiende eeuw'. In: H. van Goinga, *Geschreven gedrukt gedigitaliseerd: elf eeuwen boekcultuur in de Lage Landen*. Speciaal nr. van: *Jaarb. Ned. boekgeschied.* 6 (1999), p. 67-86, 248 (ook in de dbnl).

P. Wackers, 'Die Mittelniederländische enzyklopädische Tradition'. In: *Jacob van Maerlants 'Der naturen bloeme' und das Umfeld...*. Münster etc., 2001, p. 11-27.

S. Bogaart, *Geleerde kennis in de volkstaal. Van den proprieteyten der dinghen (Haarlem 1485) in perspectief*. Hilversum, 2004. Hieruit de hoofdstukken 1, 2 en 7.

E. Huizenga, *Bitterzoete balsem. Geneeskunde, chirtugie en farmacie in de late Middeleeuwen*. Hilversum, 2004.

N. Klunder, 'Op het breukvlak van geestelijke en artesliteratuur. De handschriftelijke imbedding van de Middelnederlandse *Lucidarius*-teksten', in: O. Lie en J. Reynaert (red.), *Artes in context. Opstellen over het handschriftelijk milieu van Middelnederlandse artesteksten*. Hilversum, 2004, p. 25-40.

J. Reynaert, `Arteshandschriften. een verkenning van het 'genre' aan de hand van de manuscripten in de bibliotheek van de universiteit Gent', in: Lie/Reynaert, *Artes in context*, p. 149-167.

J. Reynaert, `Astrologie en determinisme in Middelnederlandse teksten omstreeks 1300', *Spiegel der letteren*, 46 (2004), afl. 2, pag. 105-131.

J. Reynaert, `Wereldbeeld en astrologie in Middelnederlandse didactische literatuur (tot ca. 1400) , *Nederlandse letterkunde* 9 (2004), afl. 3 (sep), pag. 210-236.

J. Reynaert, `Met de zodiak op drift: structuur en 'stemmen' in Jan van Leeuwens 'Vanden seven teeken en der sonnen'', 12 (2005), afl. 2, pag. 97-126.

(laatst gewijzigd april 2007)